

* **Kruda.** 1 Tia, kia la naturo ĝin produktis; konservanta sian primitivan staton; neprilaborita, nepreparita, nekulturita: *~a frukto, viando* (ne kuirita), *lano, silko, pello Z, ledo, marmoro* (nepolurita), *diamanto* (ne facetita), *sukero* (ne rafinita), *tolo* (ne ankoraŭ lavita), *grundo* (ne plugita); *~a fero* (fandfero); *la ~aj odoroj de la tero k akvo; nuda k ~a, sen groŝo en poŝo Z; la montoj aspektas pli ~e Z.* Kp SOVAĜA. 2 Forte k malagrabla impresanta la sentumojn pro neperfekta laboriteco aŭ pro ne sufiĉa harmonio; malmilda, neharmonia, maldelikata: *~a koloro, kontrasto, vino, voĉo; la kolero igas la vizaĝon pli ~a; ~a skizo, stilo, vorto, kanto; en la sono de lia voĉo estis aŭdebla io ~a, preskaŭ maldespekta B.* 3 Dolorige impresanta la sentumojn, pro bruta forteco aŭ sovaĝa intenseco; pene tolerebla, malmildiga: *la homoj devas konstante batali kontraŭ la ~aj fortoj de la naturo Z; ~a aero de vintro premas ĉion B; ~a vintra tago Z; ~a kolero, vorto, movo, puŝo; la vetero estis ~a, la ĉielo griza, malklara k peza Z; la ~a tumulto de la balato Z; ĉion ~e rompi Z; ne tro multe, ne tro ~e per unu fojo Z.* 4 Ne mildigita de civilizita kulturo; brute instinkta; malklara, maldelikata, vulgaranima: *la sento de hereda aristokrato koncerne ~an kampulon Z; ~a karaktero, ruzajo, insulto, parolo, eraro; plej ~a superstiĉo sufokas itin B; ~ulo* (malbonedukito); *se vi ~ulon iom karesos, li al si ĉion permesos Z; plej kuirita kamputo restos ĉiam ~ulo Z.* ~aĵo. Prilaborota materialo. **Mal**~a. Delikata.

* **Kruela.** 1 (iu) Inklina suferigi, malhumana, turmentema: *~a besto, koro, tirano, dio; ~a kiel tigro; ~e frapi.* 2 (io) Suferiga, turmenta, doloriga, maldelikata, aflikta: *~a vundo, doloro, ordono, gorgo, insulto, perdo, morto, senluziigo; ta honoro estas ja bela, sed la laboro ~a Z; ~e elrevigita; la ~eco de l' fatalo.*

* **Krupo** = difterito.

krupero (Sp). Oficisto, helpanto de banktenanto en luddomoj.

* **Kruro.** 1 Parto de suba membro de homo, eke de genuo ĝis piedo. 2 Tuto de la suba membro de homo aŭ besto: *veturi sur sia paro da ~oj Z* (piediri); *unu fidas la ~ojn de sia ĉevalo, alia siajn proprajn ~ojn Z; la hundoj regalis*

sin per ~oj k flugiloj de kokidoj. Kp FEMURO, GAMBO.

* **Krusto.** 1 Ekstera parto de pano, malmoligita de kuirado: *ni devas dividi kun ili la lastan pan~on.* Kp ŜELO. 2 Malmoliginta parto, kiŭ formiĝas supraj de kelkaj objektoj: *tera ~o; kalka ~o* (lasita de akvo en kaldrono); *haŭla ~o; ~o de vundo B. ~ulo.* Artropodo, kovrita de kalka ~o (kankro, omiaro ke). (Kp KIRASO, KARAPACO.) **En**~a Z. (Ev) Inkrusti.

* **Kruta.** Havanta deklivon preskaŭ vertikalan; tre malfacile suprenirebla: *~a monto, insulo, bordo; ~e dekliva vojeto; ~valo.* ~a (ntr). Stari ~e: *la flanko de la roko rekte k subite ~is malsupren; ĉie akraj, pintaj ŝtonegoj ~is* (Kp ABRUPTA, DEKLIVA). ~aĵo. 1 ~a parto de loko. 2 ~a bordo de maro (Kp KLIFO). **Inter**~aĵo. Tre mallarĝa irejo inter du ~aĵoj de monto.

ksifio 𐰇𐰪. G. deakantopteroj, kies supra makzelo pilolongiĝas en formo de spado.

Ksilofono. Muzikinstrumento konsistanta el paralelaj lignaj tubetoj de neegala longeco, kiujn oni frapas per du lignaj marteletoj.

ksilograf Z 𐰇𐰪. Fari desegnojn sur ligno per speciala ŝtala instrumento, por reprodukti ilin per presado. ~isto. Ksilografo.

ksilografio Z (Sc). Arto ~i; procedo ~i.

* **Kubo.** 1 Objekto havanta ses egalajn kvadratajn supraĵojn duope paralelajn. 2 Maigranda ~o el eburo, ligno ktp, signita sur ĉiu supraĵo per aparta nombro, de unu ĝis ses, k servanta por diversaj ludoj; *ĵet~o, lud~o: la ~oj jam falis, jam eslas fetilaj* (f. malebligis nun ĉia ŝanĝigo). Kp PONTO, TRANSPASI). 3 Triapotenco de nombro, produkto de tiu nombro obligita per sia kvadrato. ~a (form)a. Havanta formon de ~o: *~a skatolo; ~a melro* (~o kies ĉiu supraĵo estas kvadratemtra).

* **Kubuto.** Parto de ia supra homa membro, kie la brako artikiĝas kun la antaŭbrako: *sin apogi sur la ~oj.*

* **Kudri** (tr). Kunigi, kunligi per fadeno aŭ ŝnureto, kiun oni traigas tra ia kunligotaĵojn per speciala pinta instrumento: *~i du pecojn da ŝlofo; ~i manikojn al*